

بیان آموزه‌های اجتماعی در قالب داستان‌های کودکان

O احمد کم

- O عنوان کتاب: مجموعه چهار جلدی آموزش مفاهیم اجتماعی برای کودکان (قلک، تفنگ، صبحانه، نقاشی دوستی)
- O نویسنده: مجید جمشیدیان
- O تصویرگر: سعید رزاقی
- O ناشر: منادی تربیت
- O نوبت چاپ: اول - ۱۳۷۹
- O شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه (هر جلد)
- O تعداد صفحات: ۲۴ صفحه (هر جلد)
- O بها: ۲۴۰ تومان (هر جلد)

کتاب ماه کودک و نوجوان / بهمن ماه ۱۳۷۹

۳۸

انتشار چنین کتاب‌هایی، قبلاً نیز سابقه داشته است و در دهه گذشته (دهه شصت) کتابی تحت عنوان «ماجراهای احمد و سارا» بصورت مسلسل و در چند جلد به چاپ رسیده بود که حاوی مضامین اجتماعی برای کودکان بود. همینطور مجله «رشد نوآموز» تا چند سال پیش، در صفحه آخر خود ماجراهایی را بصورت «نقاشی - داستان» با عنوان ماجراهای امین و اکرم به چاپ می‌رساند که

زمینه‌ساز انحرافات گوناگون اخلاقی، اجتماعی و نیز بروز و ظهور بزهکاری در جامعه فردا خواهد بود. کودک تا مدتی به آزمون و خطا در این رابطه می‌پردازد و بعدها براساس تجربه درمی‌یابد که چه کارهایی شایسته ظهور و بروز است و از چه اعمالی باید پرهیز کند.

دریاب تجربه‌پذیری کودکان، باید گفت کودکان تا وقتی که امری را به طور فیزیکی مورد امتحان قرار ندهند، پذیرفتن آن برای آنها دشوار است و بعد از پذیرفتن آن، سخت بتوان نظر کودک را در باب آن مضمون تغییر داد.

تجربه در صورت تکرار به عرف تبدیل می‌شود و در آن صورت کودک آن را بصورت یک هنجار و الگوی عمل اجتماعی می‌پذیرد. درج مفاهیم اجتماعی در قالب نوشته (نثر یا شعر) از کارهای خوبی است که عمل آزمون و خطا را در بین کودکان به ارائه راهکار تبدیل می‌کند، راهکاری که با کمک والدین، قطعاً در جهت‌دهی اعمال کودکان، مؤثر خواهد بود.

کتاب‌های «قلک»، «تفنگ»، «صبحانه» و «نقاشی دوستی» با چنین هدفی نگاشته شده‌اند و نویسنده کوشیده است، مفاهیم اجتماعی را در قالب ساده داستانی و بصورتی شیرین و جذاب به کودکان آموزش دهد.

مادرش، همان شب، بدون خبر، قلكش را می‌شکند و همه پول‌هایش را کنار پول پدرش، روی تاقچه می‌گذارد تا او هم به خانواده همسایه کمکی کرده باشد.

این کتاب سعی در القاء عنصر «ایثار» در قالب کاملاً ساده داستانی دارد و اتفاقاً با نثر خوب و زبان و بیان سلیس، مشکل چندانی برای ارتباط با مخاطبش ندارد.

۲. «تفنگ»:

امین، دستش شکسته است و در خانه استراحت می‌کند. بچه‌ها در کوچه مشغول بازی هستند، هر کدام از بچه‌ها تفنگ‌های چوبیشان را در دست گرفته و به دو گروه تقسیم شده‌اند. امین، دوستش احمد را در بین آنها پیدا نمی‌کند و متوجه می‌شود که تفنگ احمد شکسته است و او به همین خاطر بازی نمی‌کند. امین می‌رود و تفنگ سالم خودش را به احمد می‌دهد تا او هم با بچه‌ها در بازیانشان شریک شود.

در این کتاب نیز خواننده با همان هدف کتاب اول، «ایثار» روبرو است. منتهی در قالب ماجرای داستانی، متفاوت از ماجرای کتاب نخست.

۳. «صبحانه»:

خانواده امین مسؤولیت کارهای مختلف را بین خود تقسیم می‌کنند و هر کدام قسمتی از کارهای

درباره کودکان و نحوه مشارکت آنها در اجتماع نوشته شده بود. مجموعه حاضر درباره زندگی کودکی به نام امین است و در هر جلد از این کتاب‌ها اتفاق خاصی برای او رخ می‌دهد که در آخر، خواننده را به یک نتیجه‌گیری مثبت درباره آن موضوع می‌رساند. فرم داستانی این مجموعه، باعث شده است تا خواننده با شخصیت اصلی داستان مأنوس شود و همذات‌پنداری خواننده با شخصیت‌های داستان، نویسنده را در هدف خود که همان آموزش مفاهیم اجتماعی برای کودکان است، موفق می‌کند.

نویسنده بدون هیچ‌گونه درازگویی، اطناب و افزودن زوائد غیرلازم و نیز بدون هیچ‌گونه فلسفه‌بافی، کوشیده است پیام خود را به ساده‌ترین فرم به کودک مخاطب خودش، انتقال دهد.

کتاب‌های این مجموعه:

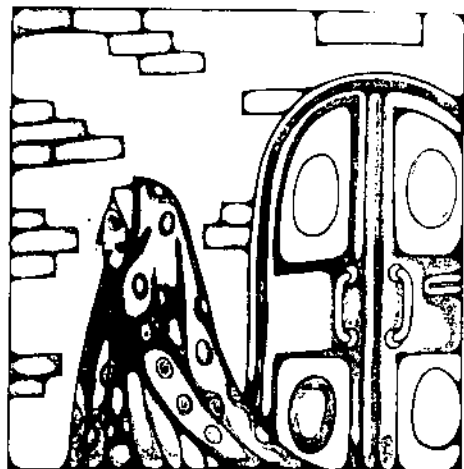
۱. «قلک»:

پدر امین برای او یک قلک می‌خرد و امین هر روز صبح پولی را که پدر به او می‌دهد در قلک می‌اندازد. بالاخره قلک امین پر می‌شود، یک شب که امین به رختخواب می‌رود، می‌شنود که پدر و مادرش درباره مشکل مالی خانواده همسایه صحبت می‌کنند. پدر امین مبلغی پول روی تاقچه می‌گذارد تا مادر امین صبح فردا آنرا به پدر خانواده همسایه بدهد. امین با شنیدن حرف‌های پدر و

فرم داستانی این مجموعه، باعث شده است تا خواننده با شخصیت اصلی داستان مأنوس شود و همذات‌پنداری خواننده با شخصیت‌های داستان، نویسنده را در هدف خود که همان آموزش مفاهیم اجتماعی برای کودکان است، موفق می‌کند

کتاب «قلک» سعی در القاء، عنصر «ایثار» در قالب کاملاً ساده داستانی دارد و اتفاقاً با نثر خوب و زبان و بیان سلیس، مشکل چندانی برای ارتباط با مخاطبش ندارد

صبحانه را به عهده می‌گیرند، ولی درباره وظیفه امین چیزی نمی‌گویند. صبح زود، هر کدام از اعضای خانواده، وظیفه خود را انجام می‌دهند و بعد از اینکه سفره جمع می‌شود، امین بدون خبر می‌رود و در آشپزخانه مشغول شستن ظروف صبحانه می‌شود.

این کتاب بیشتر سعی دارد روحیه مشارکت، همکاری و حس مسؤولیت‌پذیری را در بین کودکان تبیین نماید.

۴. «نقاشی دوستی»:

اولین روز مدرسه است. امین به همراه پدر و مادرش به مدرسه می‌رود. او زنگ اول کلاس نقاشی دارد. دوست امین، مداد و دفترش را نیاورده است و امین، یکی از مدادها و دفترهایش را به او می‌بخشد.

نویسنده در این کتاب نیز به جنبه ایثار و بخشش در بین کودکان پرداخته است. حسن کار نویسنده در این است که نتیجه‌گیری را در مجموعه‌های فوق، به عهده مخاطب می‌گذارد و خود هیچ دخالتی در سرنوشت ماجرا ندارد.

البته نویسنده در مجموعه بالا، تنها به دو عامل ایثار و نیز مشارکت‌پذیری در بین کودکان پرداخته است، در حالی که می‌توانست عوامل بی‌شمار دیگری همچون نظافت، انضباط، خوش اخلاقی و... را در قالب داستان به مخاطب کودک خود ارائه نماید.

تصاویر کتاب

در زمینه تصاویر کتاب نیز باید گفت: تصاویر کتاب منطبق بر متن آنست و کودکان نیز به لحاظ استفاده از رنگ‌های شاد و مختلف و نیز فرم کودکانه تصاویر، مجذوب آن می‌شوند. تصاویر روی جلد کتاب نیز طوری است که مخاطب کودک را به طرف خود می‌کشد و این کشش برانگیزی در تمام تصاویر کتاب به چشم می‌خورد، به طوری که می‌توان گفت تصاویر کتاب، همسنگ با متن، بار معنایی مجموعه حاضر را بالا برده‌اند.

در پایان باید گفت: این مجموعه، کتاب‌های مفیدی را در جهت القاء پیام‌های اجتماعی به کودکان عرضه کرده است که می‌تواند والدین را در بیان آموزه‌های اخلاقی و اجتماعی به کودکان، هر چه بیشتر یاری رساند.